

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันในสังคมของทุกประเทศ มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เป็นอันมากและในการพัฒนาประเทศจะดำเนินไปด้วยดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะของพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศเป็นสำคัญ ฉะนั้นการพัฒนาคุณภาพของประชากรจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะบุคคลในวัยทำงานจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่าใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้ การฝึกฝนประสบการณ์ที่ต่อเนื่องตั้งแต่แรกเกิด จนถึงวัยปัจจุบัน ซึ่งถือได้ว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและสำคัญที่สุดของประเทศ

เด็กเป็นผู้ที่สืบทอดทุกสิ่งทุกอย่างของผู้ใหญ่ เด็กจึงเป็นบุคคลที่ควรให้ความสนใจและเอาใจใส่ให้สมกับการเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่สุดของประเทศ ซึ่ง วิทยาการ เชียงกูล (2545 : 18) ที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาของเด็กปฐมวัยนั้นด้วยเป็นรากฐานของชีวิตมนุษย์และสิ่งนี้ยังเป็นรากฐานที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเราทั้งเป็นฐานการศึกษาทุกระดับซึ่งจะเห็นได้ว่าการศึกษารวมถึงมีความสำคัญเพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่สมองเติบโตมากที่สุดสามารถจะเรียนรู้ได้มากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542 : 1) ที่ได้กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเป็นที่ยอมรับว่า 6 ปีแรกของชีวิตหรือช่วงปฐมวัยเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของพัฒนาการทุกด้าน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 1) กล่าวว่าการศึกษาเป็นส่วนอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากร ดังพระบรมราโชวาทตอนหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ความว่า การศึกษาเป็นเครื่องพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรที่คุณภาพจำเป็นต้องมีลักษณะประการหนึ่ง คือ ความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์นับเป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถสร้างสรรค์ตนเองและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสมพึงพอใจและมีชีวิตที่เป็นสุขได้จากแรงตลใจจินตนาการที่ควบคู่กับความอดทนบากบั่นอย่างเต็มกำลังความสามารถก็จะช่วยให้บุคคลนั้นประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ แต่ถ้าหากความพยายามนั้นยังไม่เกิดผลผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะไม่ท้อถอยหรือเลิกล้ม เขาจะไม่อับจนความคิดกลับพยายามขวนขวายคิดดัดแปลง ปรับปรุง และมีความ

ยึดหยุ่นพอที่จะปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้มากที่สุดเขาจะยอมรับและพอใจในสภาพนั้นหากเขาประสบความสำเร็จล้มเหลวคนที่มีความคิดสร้างสรรค์สามารถอดทนอดกลั้นกล้าเผชิญและยอมรับต่อสภาพที่เป็นจริงสามารถปรับตัวให้อยู่ในสภาวะแวดล้อมนั้นได้อย่างปกติบุคคลที่มีลักษณะที่กล่าวมานี้สังคม และทุกหน่วยงานพึงปรารถนาเพราะบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะพยายามคิดค้นหาวิธีการสร้างผลงานที่แปลกใหม่ และมีคุณค่า เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงการทำงานและการดำรงชีวิตของตนให้คนในสังคมได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านการแพทย์ การคมนาคม การเกษตร ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมนุษย์สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ สร้างเป็นผลงานทำให้มนุษย์มีความเป็นอยู่สะดวกสบายขึ้นประหยัดเวลาแรงงานและเศรษฐกิจลดความทรมานจากการเจ็บป่วยสร้างความเข้าใจและเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้มากยิ่งขึ้น ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นปัจจัยที่จำเป็นยิ่งในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ซึ่ง อารี พันธุ์มณี (2545 : 1) กล่าวไว้ว่าประเทศใดก็ตามสามารถแสวงหาพัฒนาและดึงเอาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของประชากรในประเทศชาติออกมาให้เกิดประโยชน์มากเท่าใด ก็ยังมีโอกาสพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้มากเท่านั้น

ในสภาพของสังคมไทย สถาบันครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันที่มีความสำคัญที่สุดในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และลักษณะการอบรมเลี้ยงดูในสังคมไทยนั้น จะสอนให้เด็กประพฤติตนตามคำสั่งสอนและปฏิบัติตนอยู่ในกรอบที่ผู้ใหญ่กำหนดให้ ไม่ค่อยให้อิสระในคิดแก่เด็ก มีความเชื่อว่าความคิดของผู้ใหญ่จะถูกต้องมากกว่า ด้วยเหตุนี้เด็กไทยจึงมีลักษณะไม่กล้าคิดกล้าตัดสินใจชอบการลอกเลียนแบบ ไม่กล้าแสดงออก ขาดทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่ง ทอแรนซ์ (Torrance, 1962 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2545 : 87) กล่าวว่า ลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อความคิดสร้างสรรค์ เช่น ขี้ขลาด กลัว ขี้อาย ขี้เกรงใจ เชื่อฟังเป็นต้นจะนั้นหากต้องการส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ก็ควรหาทางลดหรือขจัดหรือไม่ควรเน้นลักษณะดังกล่าวมากเกินไป

จากประสบการณ์ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนเด็กปฐมวัยมานาน 20 ปี จากการสังเกตผลงานและการตอบคำถามของเด็ก ปัญหาที่พบอยู่เป็นประจำ คือ ตอบคำถามช้าๆ ชอบลอกเลียนแบบ ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จึงเกิดความคิดว่าถ้าเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมหรือพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่ถูกวิธีก็จะเป็นการสูญเสียโอกาสเป็นอย่างยิ่ง ซึ่ง พิสุทธิพร นำใจ (2544 : 105) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ควรจะเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัยเพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการต่อเนื่องทางสติปัญญา ทักษะคิด จริยธรรม ค่านิยมและพื้นฐานต่างๆ ของบุคคลโดยธรรมชาติเด็กจะเป็นผู้ที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์สูงทั้งนี้ เพราะทุกสิ่งรอบตัวคือสิ่งใหม่ที่นำตื่นตาตื่นใจกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 ผู้วิจัยจึงคิดสร้างแบบประเมินเพื่อประเมินนักเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ทำการสอนอยู่จำนวน 20 คน ว่าจะมีลักษณะเป็นอย่างไรโดยให้นักเรียนวาดภาพลงในแบบประเมินลักษณะของแบบประเมินเป็น

ภาพวงกลม 10 วง โดยให้นักเรียนวาดภาพต่อเติมวงกลมให้เป็นภาพอะไรก็ได้และตกแต่งให้สวยงามตามจินตนาการโดยไม่ให้ซ้ำกันในเวลา 10 นาที

ผลจากการประเมินพบว่าเด็กที่วาดภาพลักษณะแปลกไม่ซ้ำกับคนอื่นเพียง 3 คน นอกนั้นจะวาดภาพซ้ำ ๆ กัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ชอบการลอกเลียนแบบขาดทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์และลักษณะเช่นนี้ถ้าไม่ได้รับการพัฒนาและการส่งเสริมที่ถูกต้องจะมีผลเสียในขั้นต่อไป

การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กทำได้หลายวิธี เช่น ใช้แบบฝึกหัดส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ใช้แบบฝึกวาดภาพ การให้เด็กฟังนิทาน การตั้งคำถามให้เด็กคิดหาคำตอบหลาย ๆ ทาง การให้เล่นกับของเล่นสร้างสรรค์ การให้เด็กทำกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบเพลง การให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะเป็นต้น หลักสำคัญของวิธีการเหล่านี้ คือ การเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดจินตนาการ และแสดงความรู้สึกร่วมออกมาตามความคิดนั้น

ความคิดสร้างสรรค์ นั้นสามารถพัฒนาได้ด้วยการสอนฝึกฝน และปฏิบัติที่ถูกวิธี โดยเฉพาะควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เด็กในช่วงก่อนวัยเรียนหรือ 6 ขวบแรกของชีวิต ซึ่งเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูง ศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนาดังนั้นหากช่วงนี้เด็กได้รับประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เหมาะสมและต่อเนื่องกัน นับเป็นการเริ่มต้นที่ดีในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในช่วงปฐมวัย วิธีการที่ครูควรจัดให้ คือ ให้โอกาสเด็กได้ทำศิลปะเป็นกลุ่มจะทำให้เด็กได้รับความรู้หลากหลาย ความคิดจากการได้คุยและเห็นวิธีการรวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ ที่ไม่เหมือนของตนจะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น รวมทั้งศิลปะยังทำให้เด็กมีพัฒนาการอยู่ร่วมกันได้ดีขึ้นด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539 : 702)

การวาดภาพก็เป็นกิจกรรมหนึ่งของกิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะซึ่ง อารี พันธุ์มณี (2545 : 195) กล่าวว่า กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะแบ่งออกเป็น การวาดภาพ หมายถึงการวาดภาพในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งพอสรุปได้ว่าเป็น การวาดตามใจชอบ การวาดภาพจากประสบการณ์ การวาดภาพจากการฟังนิทาน การวาดภาพจากเสียงเพลง การวาดภาพจากการแสดงบทบาทสมมติ การวาดภาพจากสิ่งเร้า ซึ่งแบ่งออกเป็นการต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่ไม่สมบูรณ์และการต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่สมบูรณ์และยังสอดคล้องกับเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 75) ได้กล่าวว่ากิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้เด็กพัฒนาความพร้อมทางการเรียนทุกด้านเช่นพัฒนาความคิดสร้างสรรค์คิดจินตนาการ คิดหาเหตุผล พัฒนาลักษณะนิสัยทางสังคม และส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางภาษาแสดงความรู้สึกร่วมของตนเอง รู้ถึงความสามารถของตนและกลุ่มเพื่อนและที่สำคัญเด็กอายุ 4-6 ปี จะมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์สูงสุด ครูควรถือโอกาสพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอย่างเต็มที่ อารี พันธุ์มณี (2545 : 106) กล่าวว่า “การเสริมสร้างหรือพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ตัวเด็กคือ การช่วยให้เด็กได้ค้นพบความคิดใหม่ ๆ และสามารถพัฒนาศักยภาพนั้นให้เจริญเต็มตามขีดความสามารถ และเขาไม่เห็นด้วยกับการที่ โรงเรียนจัดให้นักเรียนเรียนวิชาการต่าง ๆ มาก ๆ” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ

เดวิส (Davis, 1972 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2545 : 109) ได้กล่าวถึงการเสริมสร้างหรือพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในตัวเด็กว่า คือ การช่วยให้เด็กได้ค้นพบความคิดใหม่ๆ และสามารถพัฒนาศักยภาพนั้นให้เจริญเต็มที่ตามขีดความสามารถ และเขาไม่เห็นด้วยกับการที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนเรียนวิชาการต่างๆ มากๆ ทั้งนี้เพราะองค์ประกอบที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในตัวนักเรียนนั้นอยู่ที่เทคนิค และวิธีการสอนของครูซึ่งวิธีการสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ก็มีเพียงบางวิธีเท่านั้น ดังนั้นขึ้นอยู่กับครูที่จะเลือกใช้เทคนิคและวิธีสอนที่จะกระตุ้นส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้งอกงามขึ้น ซึ่งพาร์เนสและมิโด (Parnes and Meadows, 1967 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2545 : 133) ได้กล่าวว่า การสอนความคิดสร้างสรรค์ก็คือการสอนให้นักเรียนคิดจินตนาการลงมือปฏิบัติ และฝึกความคิดสร้างสรรค์จริงๆ ตลอดจนการฝึกการระดมพลังสมอง ซึ่งผลการวิจัยของเขาก็มั่นใจได้ว่าการสอนเช่นนี้ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กพัฒนาขึ้นจึงน่าจะได้มีการปฏิบัติกันให้มากยิ่งขึ้นเพื่อต้องการให้นักเรียนของเราพัฒนาความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

จากแนวคิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งสำคัญที่ควรส่งเสริม และพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเด็กทุกคนโดยการจัดกิจกรรมต่างๆ หรือใช้นวัตกรรมต่างๆ ทางการศึกษาจากงานวิจัยพบว่าการเรียนด้วยชุดการสอนหรือชุดกิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีงานวิจัยของ อรจิรา จะแรมรัมย์ (2545 : 93) ที่ใช้ชุดกิจกรรมกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตระดับอนุบาล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าเด็กนักเรียนมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์มีความคล่องแคล่วในการคิด มีความคิดยืดหยุ่น มีความคิดริเริ่มและมีความคิดละเอียดลออเพิ่มขึ้นและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญสม ลอยบัณฑิตย์ (2547 : 64) ซึ่งพบว่าการทำกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่มทำให้ความสามารถในด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นซึ่งพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ฉะนั้นกิจกรรมการวาดเป็นกลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กซึ่ง ปียกมล เปล่งอรุณ (2540 : 54) ได้กล่าว ถึงการทำกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่ม ไว้ว่าเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กได้คิดและจินตนาการที่หลากหลายโดยได้มีการแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มในการตอบคำถาม ได้มีการพูดคุย ได้เห็นเทคนิควิธีการวาดภาพรวมทั้งสื่อความหมายด้วยภาพที่วาดออกมา

จากปัญหาและแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำไปใช้พัฒนาส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่ม และกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแบบปกติ

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่มมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่มหลังการทดลองมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชายหญิงอายุ 5-6 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ในกลุ่มโรงเรียนห้วยกรดเดิมซึ่งตั้งอยู่ตำบลห้วยกรด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท มี 5 โรงเรียน ได้แก่ 1.โรงเรียนวัดจันทน์ 2.โรงเรียนวัดบำเพ็ญบุญ 3.โรงเรียนชุมชนวัดมาดีการาม 4.โรงเรียนวัดคลองจิว 5.โรงเรียนวัดดอนโพธิ์ศรี ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชายหญิงอายุ 5-6 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมซึ่งมีวิธีการเลือกดังนี้

กลุ่มทดลอง คือนักเรียนชายหญิงอายุ 5-6 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียน วัดบำเพ็ญบุญ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มควบคุม คือนักเรียนชายหญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียน วัดดอนโพธิ์ศรี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการนำคะแนนจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำมาทดสอบกับนักเรียนที่เป็นประชากรทั้งหมดทุกคนทุกโรงเรียนและคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียน วัดดอนโพธิ์ศรี มีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกับคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนวัด บำเพ็ญบุญ ซึ่งเลือกไว้เป็นกลุ่มทดลองแล้วนำคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 โรงเรียนไปทดสอบ สมมติฐานด้วยการหาค่าสถิติ (t-test) ผลปรากฏว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน จึงนำนักเรียนโรงเรียนวัดดอนโพธิ์ศรี มาเป็นกลุ่มควบคุมในการวิจัยครั้งนี้

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

- (1) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ชุดกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่ม
- (2) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์แบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย

- (1) ความคิดคล่องแคล่ว
- (2) ความคิดริเริ่ม
- (3) ความคิดละเอียดลออ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดเนื้อหาที่นำมาศึกษา คือ

- 3.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก (หน่วยวันเด็ก วันครู)
- 3.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก (หน่วยคนดีมีประโยชน์ หน่วยวันขึ้นปีใหม่)
- 3.3 ธรรมชาติรอบตัว (หน่วยฤดูหนาว, หน่วยโลกสวยด้วยมือเรา)
- 3.4 สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก (หน่วยรูปทรงเรขาคณิต)

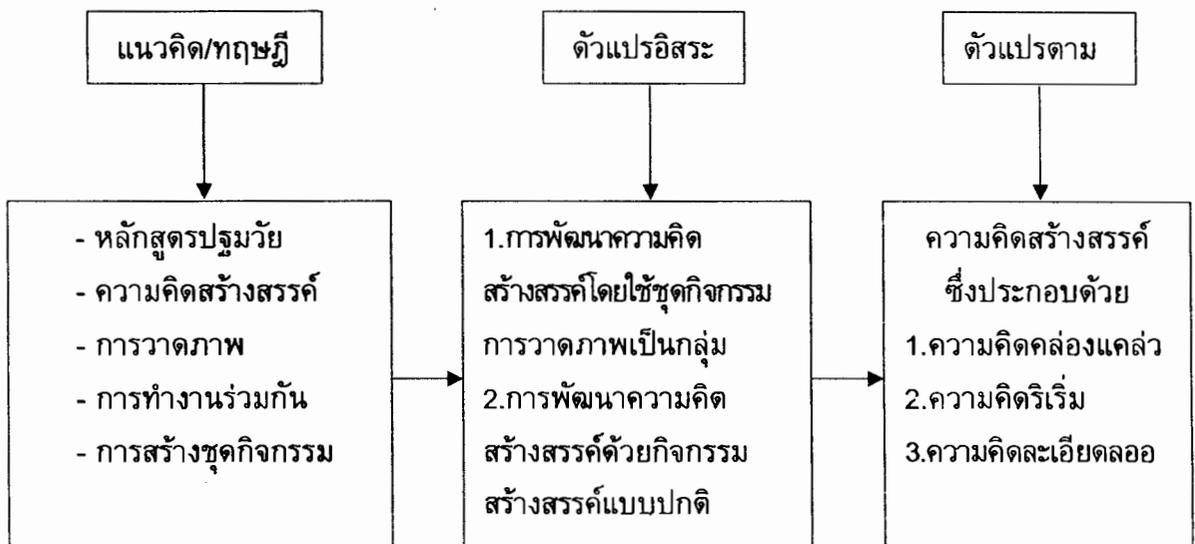
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โดยใช้เวลาดทดลองทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 2 คาบ คาบละ 20 นาที ในครั้งที่ 1 ของสัปดาห์ที่ 1 เป็นการปฐมนิเทศและในครั้งที่ 14 ของสัปดาห์ที่ 6 เป็นการปัจฉิมนิเทศเริ่มทดลองตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2548 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ.2549

กรอบแนวคิดในการวิจัย

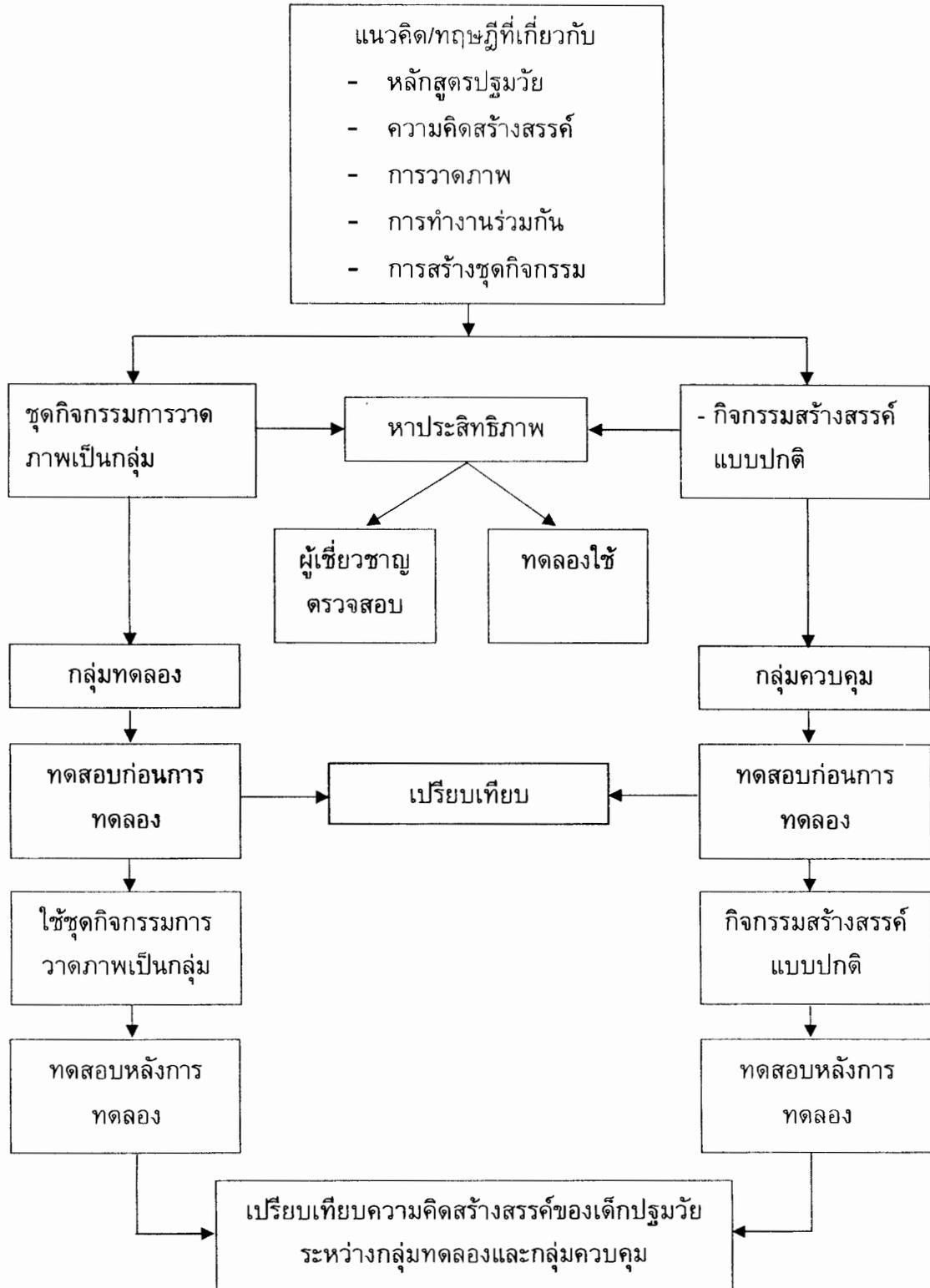
กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กระบวนการในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอกระบวนการในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.2 กระบวนการในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการหาคำตอบของเด็กปฐมวัยได้จำนวนมากหลายทิศทาง มีความแปลกใหม่และมีคุณค่า ความคิดสร้างสรรค์ในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วยความคิด 3 ลักษณะ คือ

1.1 ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการหาคำตอบได้รวดเร็วและได้มากที่สุดในเวลาที่กำหนดให้

1.2 ความริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการหาคำตอบแปลกใหม่แตกต่างไปจากความคิดของคนอื่น ไม่ซ้ำกับคนส่วนใหญ่ และเป็นความคิดที่มีคุณค่า

1.3 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าโดยต่อเติมภาพให้รายละเอียดตกแต่งและขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์

2. การทำกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่ม หมายถึงการวาดภาพจากการระดมความคิดและจินตนาการของสมาชิกในกลุ่มด้วยสีเทียนโดยเด็กจะวาดภาพร่วมกันเป็นกลุ่มๆ ละ 5-6 คน โดยการเปลี่ยนกลุ่มทุกสัปดาห์ และในการวาดภาพนี้เด็กจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเพื่อให้เกิดจินตนาการจากการมีปฏิสัมพันธ์ด้วยการพูดคุย และสื่อความหมายออกมาเป็นภาพวาด เด็กในกลุ่มจะมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจในการวาดภาพและภาพที่ออกมาจะเป็นผลงานของทุกคนในกลุ่ม

3. ชุดกิจกรรม หมายถึงกิจกรรมที่มีลักษณะคล้ายชุดการสอนเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้การวาดภาพเป็นหลักแบ่งออกเป็น 6 ชุด ชุดละ 2 กิจกรรมรวม 12 กิจกรรมและในชุดกิจกรรมแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1.เอกสารคู่มือครู 2.เอกสารสำหรับนักเรียน

3.1 เอกสารคู่มือครู หมายถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและดำเนินกิจกรรมประกอบด้วย 1.ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรปฐมวัย 2.แนวคิดในการจัดกิจกรรม 3.วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม 4.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 5.ลักษณะของชุดกิจกรรม 6.ข้อแนะนำและการเตรียมตัวในการใช้ชุดกิจกรรม 7.รายชื่อของกิจกรรมที่อยู่ในชุดกิจกรรมนั้นๆ ทั้งหมด 8.ชุดกิจกรรมมีส่วนประกอบดังนี้ คำชี้แจง จุดประสงค์ สาระสำคัญ เวลาที่ใช้ สื่อ วิธีดำเนินกิจกรรมประกอบด้วย ขั้นนำเสนอ ขั้นสร้างจินตนาการและแสดงผล ขั้นสรุปและนำเสนอผลงาน ขั้นวัดและประเมินผล

3.2 เอกสารสำหรับนักเรียน หมายถึงแนวทางในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งประกอบด้วย ประกอบด้วย คำชี้แจง ชื่อของสมาชิกในกลุ่ม กิจกรรม แบบวัดและประเมินผล และภาคผนวก

4. กิจกรรมสร้างสรรค์แบบปกติ หมายถึงกิจกรรมที่ระบุไว้ในหลักสูตรปฐมวัยซึ่งประกอบไปด้วย การวาดภาพระบายสี การฝึก ตัดปะ การปั้น การพับ การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ

5. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก. หมายถึง การให้เด็กวาดภาพต่อเติมจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ โดยใช้แบบทดสอบของ อาร์ พินท์มณี ซึ่งได้พัฒนามาจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพของ ทอแรนซ์ (Torrance) ซึ่งมี 3 กิจกรรม คือ การวาดภาพ การวาดภาพให้สมบูรณ์ การใช้เส้น

6. เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชายและหญิง อายุ 5-6 ปี ที่เรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดป่าเพ็ญบุญ และเด็กปฐมวัยจากโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนห้วยกรดซึ่งตั้งอยู่ตำบลห้วยกรด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าประโยชน์ที่จะได้รับคือ

1. ได้ชุดกิจกรรมสำหรับการวาดภาพเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้ชุดกิจกรรม
3. ครูปฐมวัยและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กได้แนวทางในการปรับปรุงและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กต่อไป